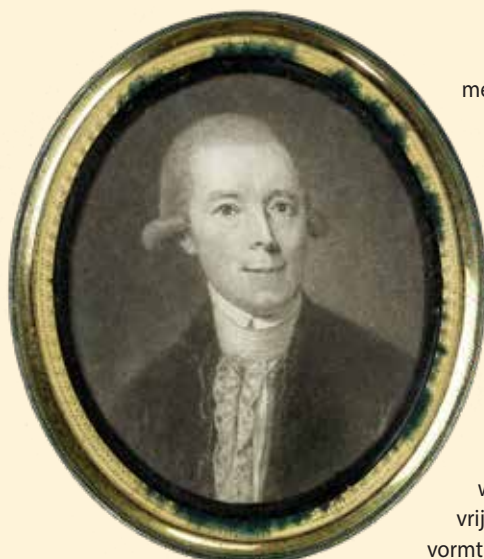

Amerika en Nederland: revolutionaire partners in de 18de eeuw

Hee Dolstra, app ik mijn vriend Hermanus in Zwolle vanuit de Verenigde Staten. 'Ik ben deze zomer voor onderzoek in Upstate New York. Ik wil dat je even voor mij gaat kijken bij de Bloemendalstraat nummer 12, het "adres" van Joan Derk van der Capellen tot den Pol. Daar zou in 1908 een Amerikaanse delegatie een gedenkplaat hebben aangebracht als eerbetoon aan Van der Capellens belangrijke aandeel in hun revolutie.'

Ik ken de oude binnenstad van Zwolle slechts van een paar bezoeken. Wel herinner ik mij de tv-registratie van Koningsdag 2016. De Hanzestad wilde zich toen van haar beste kant laten zien, maar Van der Capellen ontbrak die dag in de trotse zelfpromotie. 'Dat komt natuurlijk door die fukking

Ik ben net als veel andere Nederlandse historici met de wereld mee geglobaliseerd en onderzoek verbanden tussen wat 'daar' en 'hier' gebeurde. Concreet: de laat 18de-eeuwse revoluties in Amerika en Nederland. Die zijn,

meerde voorloper in 1803 mede gesticht is door Adriaan François van der Kemp én Mappa. 'Onze kerk ontleent haar identiteit rechtstreeks aan de revolutie van ruim tweehonderd jaar geleden en vooral het Nederlandse aandeel daarin,' zegt Jon. 'De toen grondwettelijk vastgelegde vrijheid van godsdienst vormt de grondslag van onze ondogmatische leer.'

Op de website van Jons kerk lees ik over de Nederlandse stichters: 'It was natural that these church founders emphasized democracy and freedom within this church.' Best een vergaand statement vind ik, om democratie en vrijheid als de natuurlijke eigenschappen van Nederlanders te beschouwen. 'Nee,' corrigeert Jon, 'de geschiedenis van de Nederlandse revolutie is ook die van ons. Het is belangrijk dat te blijven beseffen. Juíst nu, nu Trumps politiek regelrecht ingaat tegen de letter en de geest van de Amerikaanse constitutie.'

New Yorkse intellectuelen zoals Jon (en historici als Russell Shorto) slaan de gemeenschappelijke revolutionaire wortels hoger aan dan enige tijd geleden gebeurde. Dat Trump de erfenis van de Founding Fathers onder druk zet door aan de vrijheid van godsdienst en pers te morrelen, heeft hier alles mee te maken.

Terug naar Zwolle. Van der Capellen is nooit in Amerika geweest maar geldt, als fervent brieven-schrijver, toch als een belangrijke

sleutelfiguur in de overzeese revolutionaire netwerkvorming waarvan ook de Founding Fathers deel uitmaakten. Het is dat de Holland Society of New York toentertijd het initiatief nam voor de gedenkplaat op de gevel van Van der Capellens huis. Anders zou de Zwollenaar in ons land beslist pas geëerd zijn in 1984, toen zijn dood twee eeuwen eerder werd herdacht.

Hermanus appt nog dezelfde dag terug: 'Ja, de plaquette hangt er nog.' 'Bevestig er het mooiste en grootste boeket aan dat je kunt vinden,' draag ik hem op. Als eerbetoon en voor de goede verstaander meteen als een mooi subtiel statement tegen Trump.

Afgebeeld: Joan Derk van der Capellen tot den Pol (ca. 1784-1800, Rijksmuseum Amsterdam).

Een mooi subtiel statement tegen Trump

oranje gekleurde geschiedschrijving!' appt Hermanus lekker bot en jolig als altijd terug. 'Ja kan. De eerste brengers van de democratie zoals Van der Capellen krijgen bij ons inderdaad nauwelijks plaats in de officiële nationale herinnering,' reageer ik professioneel afstandelijk. 'Of hangt die plaquette er inmiddels gewoon niet meer?'

'Ik ga het vanmiddag meteen voor je checken!'

'Fijn, dank Hermanus.'

'Maar wat doe jij nou precies in New York?' vraagt hij nog.

met een beetje goede wil, te beschouwen als uitingen van één en dezelfde beweging. Aan beide zijden van de Atlantische Oceaan volgden ze min of meer hetzelfde patroon (bijdetijdse historici zegen 'script'), mede doordat de leiders, onder wie Adam Gerard Mappa (1754-1828), wiens sporen ik volg, persoonlijke contacten met elkaar onderhielden.

In Upstate New York ontmoet ik Jon Tittler, emeritus hoogleraar van de Cornell University en bestuurslid van de Unitarian Church of Barneveld, waarvan de gerefor-

Edwina Hagen is als historicus verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam. In deze column schrijft zij over de achterkant van de wereld van beroepshistorici.

